

Leo Trotskij

Fackföreningarna i Storbritannien

Fackföreningsfrågan är och förblir det brittiska proletarietets viktigaste politiska fråga, liksom för proletariatet i de flesta kapitalistiska länder. Kominterns misstag på detta område är otaliga. Det är utan tvekan inom fackföreningsrörelsen som ett parti Tydligast avslöjar sin oförmåga att upprätta korrekta förhållanden till klassen. Därför anser jag det nödvändigt att uppehålla mig vid denna fråga.

Fackföreningarna tog form under perioden för kapitalismens framväxt. Deras uppgift var att höja proletariatets materiella och kulturella nivå och utvidga dess politiska rättigheter. Detta arbete, som i England varade i över ett århundrade, gav fackföreningarna en väldig auktoritet bland arbetarna. Den brittiska kapitalismens förfall, under förhållanden av nedgång för det världskapitalistiska systemet, underminerade grunden för fackföreningarnas reformistiska arbete. Kapitalismen kan fortleva endast genom att sänka arbetarklassens levnadsstandard. Under dessa förhållanden kan fackföreningarna antingen förvandla sig själva till revolutionära organisationer eller bli kapitalets underbefäl för att intensifiera utsugningen av arbetarna. Fackföreningsbyråkratin, som löst sina egna sociala problem tillfredsställande, valde den andra vägen. Den vände hela fackföreningens samlade auktoritet mot den socialistiska revolutionen och t o m mot varje försök från arbetarnas sida att försvara sig mot kapitalets och reaktionens attacker.

Under dessa förhållanden blir det revolutionära partiets viktigaste uppgift att befria arbetarna från fackföreningsbyråkratins reaktionära inflytande. Här visade Komintern sin fullkomliga otillräcklighet. Under åren 1926-27, särskilt under gruv- och generalstrejken, vid tiden för landssekreterariatets (General Council) värsta förbrytelser och förräderi, kröp Komintern inställsamt för dessa högt uppsatta strejkbrytare, utstyrde dem med sin auktoritet inför massornas ögon och hjälpte dem att sitta kvar i sadeln. På detta sätt fick Minoritets-rörelsen dödsstöten. Skrämda av följderna av sitt eget arbete gick Kominternbyråkratin över till andra ytterligheten, ultraradikalismen. "Tredje periodens"¹ ödesdigra överdrifter berodde på en önskan hos den kommunistiska minoriteten att handla som om den hade majoriteten bakom sig. Kommunistpartiet isolerade sig alltmer från arbetarklassen. Partiet ställde mot de fackföreningar, som omfattade miljontals arbetare, sina egna fackföreningsorganisationer, som i hög grad var hörsamma mot Kominterns ledning men med en avgrund åtskilda från arbetarklassen.

Fackföreningsbyråkratin kunde inte fått bättre hjälp. Hade det varit den som skulle dela ut strumpebandsorden så skulle alla ledarna för Komintern och Profintern (Röda fackföreningsinternationalen)² blivit dekorerade.

Fackföreningarna spelar idag, som sagt, ingen progressiv utan en reaktionär roll. Icke desto mindre omfattar de miljontals arbetare. Man ska inte tro att arbetarna är blinda och att de inte ser fackföreningarnas förändrade historiska roll. Men vad kan göras? Den revolutionära vägen är allvarligt komprometterad bland de vänstersinnade arbetarna genom den officiella kommunismens sicksackande och äventyrligheter. Arbetarna säger till sig själva: Fackföreningarna är dåliga, men utan dem vore det kanske ännu värre. Detta är återvändsgrändens psykologi. Under tiden förföljer fackföreningsbyråkratin de revolutionära arbetarna än öppnare, än

¹ **Tredje perioden.** Enligt ett stalinistiskt historieschema var detta kapitalismens sista period, med dess omedelbart forestående bortdöende och ersättande av sovjeter. Den utmärktes av en ultravänsteristisk och äventyrlig taktik från kommunisternas sida.

² **Den Röda fackföreningsinternationalen** Också känt som **Profintern** efter de ryska begynnelsebokstäverna. Den grundades i Moskva 1921, som en konkurrent till den reformistiska ("gula") internationella arbetarfederationen, som hade sitt huvudkvarter i Amsterdam.

fräckare, upphäver den interna demokratin genom sitt godtyckliga handlande, och – i själva verket – förvandlar de fackföreningarna till någon sorts koncentrationsläger för arbetare under kapitalismens nedgångsperiod.

I det läget är det lätt att man tänker: Är det inte möjligt att gå vid sidan av fackföreningarna? Är det inte möjligt att ersätta dem med någon typ av frisk, okorrumpad organisation av typ revolutionära fackföreningar, fabrikskommittéer, arbetarråd eller liknande? Det grundläggande misstaget i sådana försök ligger i att de reducerar det stora politiska problemet om hur massorna ska befrias från fackföreningsbyråkratins inflytande till organisatoriska experiment. Det är inte tillräckligt att ge massorna en ny adress. Man måste söka upp massorna där de är och leda dem.

Otåliga vänsterister säger ibland att det är omöjligt att vinna över fackföreningarna, därför att byråkratin använder organisationernas interna regimer för att bevara sina egna intressen, tar till de lägsta intriger, förtryck och rent ohederliga metoder i samma anda som den parlamentariska oligarkin under ”rotten boroughs”-eran.³ Varför slösa energi och tid? Detta argument innebär i verkligheten ingenting annat än att man ger upp den aktuella kampen för att vinna över massorna när man hänvisar till fackföreningsbyråkratins korrupta karaktär som förevändning. Detta argument kan utvecklas vidare: Varför inte överge revolutionärt arbete överhuvudtaget, med tanke på regeringsbyråkratins förtryck och provokationer? Det finns ingen principiell skillnad här, eftersom fackföreningsbyråkratin definitivt blivit en del av den kapitalistiska apparaten, den ekonomiska och den politiska. Det vore absurt att tänka sig att det vore möjligt att arbeta mot fackföreningsbyråkratin med stöd av densamma, eller ens med dess samtycke. I den utsträckning som den försvarar sig med förföljelser, våld, uteslutningar, i det den ofta tillgriper regeringens auktoritet till sin hjälp, så måste vi lära oss att arbeta försiktigt i fackföreningarna, finna ett gemensamt språk med massorna, men inte i förtid avslöja oss själva för byråkratin. Det är just under den nuvarande epoken, när proletariatets reformistiska byråkrati har förvandlat sig själv till kapitalets ekonomiska polis, som revolutionärt arbete i fackföreningarna, intelligent och systematiskt genomfört, kan åstadkomma storartade resultat under förhållandevis kort tid.

Vi menar inte alls med detta att det revolutionära partiet har någon garanti för att fackföreningarna i sin helhet kommer att vinnas över till den socialistiska revolutionen. Så enkelt är inte problemet. Fackföreningsapparaten har uppnått ett stort oberoende från massorna. Byråkratin kan upprätthålla sina platser lång tid efter det att massorna vänt sig mot den. Men det är just i en sådan situation – när massorna redan är fientligt inställda till fackföreningsbyråkratin, men då byråkratin fortfarande är förmögen att förvränga organisationens stämningar och sabotera nya val – som läget är mest gynnsamt för att skapa fabrikskommittéer, arbetarråd och andra organisationer för att tillfredsställa de omedelbara behoven vid varje givet tillfälle. Till och med i Ryssland, där fackföreningarna inte hade någon motsvarighet till de brittiska fackföreningarnas starka traditioner, inträffade oktoberrevolutionen vid en tidpunkt då mensjevikerna dominerade fackföreningsadministrationerna. Efter att ha förlorat massorna, kunde dessa administrationer fortfarande sabotera valen i apparaterna, trots att de redan var maktlösa när det gällde att sabotera den proletära revolutionen.

Det är absolut nödvändigt att genast börja förbereda de medvetna arbetarna för idén att skapa fabrikskommittéer och arbetarråd vid den tidpunkt då skarpa förändringar inträffar. Men det vore ett stort misstag att i praktiken ”leka” med parollen om fabrikskommittéer och trösta sig själv med denna ”idé” i brist på verkligt arbete och verkligt inflytande i fackföreningarna. Att ställa den abstrakta idén om arbetarråd i motsatsställning till de existerande fackföreningarna

³ **Rotten borough** (rutton köping). Valkrets, som innan 1832 sände egen representant till parlamentet, trots att antalet väljare var ganska litet.

skulle innebära att ställa sig själv i motsatsställning, inte bara till byråkratin, utan också till massorna, och sålunda beröva sig själv möjligheten att bereda grunden för skapandet av arbetarråd.

I detta avseende har Komintern vunnit en icke ringa erfarenhet. Genom att ha skapat lydiga, dvs. rent kommunistiska fackföreningar, har de ställt sina sektioner i fientlig motsättning till de arbetande massorna och därigenom dömt sig själva till fullkomlig handlingsförklamation. Detta är en av de viktigaste orsakerna till det tyska kommunistpartiets kollaps. Det är sant att det brittiska kommunistpartiet, såvitt jag vet, motsätter sig parollen om arbetarråd under nuvarande omständigheter. Ytligt sett kan detta tyckas vara en realistisk värdering av läget. I själva verket förkastar det brittiska kommunistpartiet endast en form av politisk våghalsighet till förmån för en annan, än mer vansinnig form. Teorin och praktiken om socialfascismen⁴ och förkastandet av enhetsfrontspolitiken skapar oöverstigliga hinder för arbetet i fackföreningarna, eftersom varje fackförening, till sin natur, är platsen för de revolutionära partiernas ständiga enhetsfront med de reformistiska och partilösa massorna. På samma sätt som det brittiska kommunistpartiet visade sig oförmöget, t.o.m. efter den tyska tragedin, att ta någon lärdom och beväpna sig själv på nytt, på samma sätt kan en allians med det även sänka ILP,⁵ som just har inträtt i sitt revolutionära lärlingsstadium.

Pseudokommunister kommer utan tvekan att referera till den sista fackföreningskongressen, som förklarade att någon enhetsfront med kommunisterna mot fascismen inte skulle kunna komma ifråga. Det vore största dårskap att godta detta stycke visdom som historiens slutgiltiga mening. Fackföreningsbyråkratin kan tillåta sig sådana skrytsamma formuleringar endast därför att de inte är omedelbart hotade av fascism, eller kommunism. När fascismens slägga höjer sig över fackföreningarnas huvuden, då – med en korrekt politisk fråga om det revolutionära partiets sida – kommer fackföreningarnas massor att ställa oemotståndliga krav på en allians med den revolutionära flygeln och de kommer t.o.m. att rycka med sig en viss del av apparaten. Om å andra sidan kommunismen skulle bli en avgörande kraft och hota fackföreningsledningarnas positioner, ära och inkomst, då skulle herrar Citrine⁶ & kompani otvivelaktigt ingå en front tillsammans med Mosley⁷ mot kommunisterna. I augusti 1917 slog sålunda mensjevikerna och socialistrevolutionärerna tillsammans med bolsjevikerna ner Kornilov. Två månader senare i oktober slogs de hand i hand med kornilovisterna mot bolsjevikerna. Och under de första månaderna av 1917, då reformisterna ännu var starka, orerade de precis som Citrine & kompani, om omöjligheten för dem att gå i allians med varken en höger- eller vänsterdiktatur.

Det revolutionära partiet måste svetsas samman genom en klar förståelse av sina historiska uppgifter. Detta förutsätter ett vetenskapligt grundat program. På samma gång måste det revolutionära partiet veta hur det ska upprätta korrekta förhållanden till klassen. Detta förutsätter en revolutionärt verklighetsförankrad politik, fri från såväl opportunistisk vaghet som sekteristisk högdragenhet. Utifrån dessa nära förenade kriterier, bör ILP granska sina relationer till såväl Komintern som alla andra organisationer och tendenser inom arbetarklassen. Det berör framför allt ILP:s eget öde består.

L.T. 1933

⁴ **Socialfascismen.** Ett av de mest förödande påfundnen under "tredje perioden". Kommunister över hela världen, som följde Stalins diktat att socialisterna och fascisterna inte var motståndare "utan tvillingar", förde linjen att de socialdemokratiska partierna och fackföreningarna var "social-fascister" och följaktligen, en större fara än de sanna fascisterna. Detta omöjliggjorde en enad front mot de nazistiska och fascistiska rörelserna.

⁵ **ILP,** International Labour Party, brittiskt (centristiskt) parti.

⁶ **Citrine,** Sir Walter (1887-1983). Generalsekreterare i brittiska LO (TUC) 1926-46. Adlad för sina tjänster åt den brittiska kapitalismen 1935. Blev baronet 1946.

⁷ **Mosley,** Sir Oswald (1896-1980). Den brittiska fascistunionens och nationalsocialismens ledare.